

Vår dato
08.06.2017

Vår referanse
17/00097-2

Saksbehandler
Vidar.L.Haanes@mf.no

Deres referanse
17/1340

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringssvar - Høring om forslag til ny Generell del av læreplanverket for grunnopplæringen som skal erstatte gjeldende Generell del og Prinsipper for opplæringen

MF har behandlet det oversendte høringsutkastet til ny generell del av læreplanverket for grunnopplæringen. I vår uttalelse vil vi først og fremst gi en vurdering av høringsutkastet som et overordnet dokument for skolens virksomhet.

I følge Meld. St. 28 (2015-2016) *Fag – Fordypning – Fornyelse* og Stortingets Innst.19 S (2016-2017) skal ny generell del ivareta mange hensyn. Ny generell del skal bidra til en bedre sammenheng i læreplanverket, mellom læreplaner for fag og generell del, der nøkkelen til å utvikle elevenes kompetanse og læring er det profesjonelle lagarbeidet på skolene. Den skal reflektere dagens skolevirkelighet og de utfordringene barn og unge møter i dag, og sikre et «verdiløft i skolen gjennom bedre å innlemme verdiene i formålsparagrafen» (Innst 19 S). Ny generell del skal også tydeliggjøre opplæringens brede lærings- og kunnskapssyn og synliggjøre skolens rolle i samfunnet.

MF er av den mening at det nye utkastet til generell del som skal erstatte Generell del og Prinsipper for opplæringen, verken språklig eller innholdsmessig er godt nok egnet som et overordnet dokument for skolens virksomhet. Vi mener at høringsutkastet i for liten grad viderefører/utmynter verdiperspektivene og det brede opplæringssynet i Generell del g Meld. St. 28, slik Stortinget har vedtatt. En viktig årsak til dette synes å være at Kunnskapsløftet som styringsreform, har fått for stor plass i revisjonen. I utkastet vektlegges i for stor grad opplæringen som et mål- og styringsverktøy. Det styrker de instrumentaliserende tendensene i norsk skole. Vi mener at en generell del først og fremst bør være et overordnet verdidokument som innholdsbestemmer formålsparagrafen, tydeliggjør skolens elevsyn og prinsipper for det pedagogiske arbeid. Først da vil en på en tydelig måte få frem Stortingsmeldingens understreking av samspillet mellom dannelse og kunnskap, mellom elev og samfunn, noe som igjen kan legge grunnlaget for arbeidet med læreplanene.

Utkastet inneholder mange viktige prinsipper for skolens virksomhet: om tilrettelegging for den enkelte elev, om lærerrollen, demokrati og medborgerskap. Det har også skjedd en nødvendig revidering i dette utkastet av beskrivelsen av det flerkulturelle samfunnet, sammenliknet med nåværende generell plan. Men der den nåværende planen blir for omfattende og med et noe høystemt innhold og språkføring, fremstår denne planen for oppramsende, uten en klar overordnet

idé og med et byråkratisk språk. Den faglige kvaliteten er også varierende. Det påstås for eksempel at «Menneskeverdets ukrenkelighet er forankret i formålsparagrafen.» (s. 4). Til det videre arbeidet med høringsdokumentet er det mye å hente i Meld. St.28 (2015-16) når det gjelder språk og sentrale mål for revisjonsarbeidet.

Formålet med ny generell del og fornyede læreplaner er å bidra til et verdiløft i skolen. I følge St. meld 28 (2015-2016) skal generell del utdype verdigrunnlaget i formålet med opplæringen. Vi stiller spørsmål ved i hvilken grad innledningen om Opplæringens verdigrunnlag (ide 4 – 6) kan gi god hjelp til arbeidet i skolen. Verdigrunnlaget er mer presist formulert og utmyntet i Formålet enn i den nye generelle delen. Hensikten skulle være det motsatte. Her er mange generelle formuleringer om verdier som skal «tilegnes», som skal «hjelp oss å lære, leve og arbeide samme», «verdier som samler Norge som et samfunn» mm. Hva som er innholdet i disse verdiene, er lite presisert. Fremstillingen er i stor grad preget av et læringsmålspråk. I avsnittene om Opplæringens verdigrunnlag er verdiene noe som først og fremst skal gis elevene og i mindre grad erfares av elevene. I Prinsipper for skolens praksis er dette mer nyansert. Men siden ny generell del skal være en bro mellom læreplanverk og skolens arbeid med læringsmiljøet, er det viktig at dokumentet som helhet legger vekt på skolens helhetlige virksomhet og *ethos*, og på at elevene som skal orientere seg i et spenningsfelt av verdier, verditolkninger og verditradisjoner. I deler av utkastet beskrives både et mangfoldig felleskap med motsetninger og spenninger (s. 14) og et mer harmonisk, enhetlig samfunn med felles verdier. Vi mener det er viktig å vektlegge det mangfoldige samfunnet som er det samfunnet skolen skal forberede for, som også gir rom for et mangfold i foreldre- og elevgruppen.

En av styrkene ved Generell del var dens oppbygning og sentrering om de ulike menneskebildene. Disse ble holdt sammen med den innledende delen om *Det meningssøkende menneske* og den avsluttende delen om *Det integrerte menneske*. Denne disponeringen gjorde Generell del konsistent samtidig som en klarte å beholde mangfoldet i synet på elevene, skolen og samfunnet. Det foreliggende dokumentet, det gjelder først og fremst i den første delen, vektlegger hva skolen skal gjøre/oppnå med den enkelte elev, ved å stille flere krav til hva den enkelte skal oppnå og prestere. Det handler om «ambisjoner», «mestring», «god fremtid» osv. Mange formuleringer i utkastet peker mot skolens rolle som tilrettelegger for den velfungerende og tilpassede elevens læring og utvikling. Dokumentet burde på en mer gjennomgående måte formidle et elevsyn som handler om å gi den enkelte en opplevelse og erfaring av *ubetinget* verdi, anerkjennelse og tilstrekkelighet. PISA-resultatene fra 2016 viser at andelen norske elever som føler seg ensomme og opplever at de ikke passer inn, har økt siden 2003. Den generelle delen må utgjøre en tydelig motvekt til denne tendensen.

Vi merker oss også det individualistiske perspektivet på «kunnskapsutveksling og læring» som gjennomsyrrer store deler av dokumentet, og mener at kompetansebegrepet blir for smalt. Vi savner noe mer om læring som skjer gjennom samhandling i skolen, om skolen som helhetlige læringsarena og om skolens rolle i samfunnet. Disse perspektivene er framme i deler av dokumentet, men det preger ikke dokumentet som helhet.

Oppsummering:

MF mener at det foreliggende dokumentet ikke i tilstrekkelig grad ivaretar anliggende i målet med revisjonen eller kan fungere som en god nok hjelp til det videre læreplanarbeidet i skolen. Vi mener at en generell del først og fremst bør være et overordnet verdidokument som innholdsbestemmer

formålet, tydeliggjør skolens elevsyn, læringssyn og prinsipper for det pedagogiske arbeid. Utkastet inneholder flere viktige anliggender, men fremstår for oppramsende uten et helhetlig fokus, og av svært varierende språklig kvalitet. I det videre arbeidet med ny generell del er det mye å hente i Meld. St. 28 (2015-2016) når det gjelder begrepsbruk og sentrale perspektiver på samspill mellom danning og kunnskap, og mellom elev og samfunn. Det vil kunne legge grunnlaget for et videre arbeid med læreplanene.

Med hilsen for MF,

Vidar L. Haanes
rektor

Brevet er elektronisk håndtert og derfor ikke signert.